

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18

Model of Teachers Developing by using the Process of Professional Learning Community in Secondary Schools Supervisory District 18

สมเกียรติ บุญรอด

Somkeit Boonrawd

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาความต้องการ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการศึกษเอกสารและงานวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สอบถามความต้องการและปัญหาอุปสรรคจากผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 18 จำนวน 450 คน จาก 120 โรงเรียน และศึกษาแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 3 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาร่างรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 และตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของรูปแบบ ด้วยวิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบที่พัฒนาขึ้นให้ถูกต้องและเหมาะสมตามฉันทมติของผู้ทรงคุณวุฒิ 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยเทคนิคการประชุมตรวจสอบยืนยันรูปแบบ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 48 คน เป็นผู้ให้ข้อคิดเห็นและประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบ รวมถึงจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะการปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการ ที่ 18 ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) หลักการ 4) กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การสร้างภาวะผู้นำร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความเชื่อและค่านิยม การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ และ 5) เงื่อนไขสนับสนุน ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีความถูกต้องเหมาะสม เป็นประโยชน์ และเป็นไปได้ และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกรายการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จังหวัดปทุมธานี 12150

Graduate School, Western University, Pathum Thani 12150

Corresponding author; email: somkeit_kpl1@hotmail.com

(Received: 1 August 2022; Revised: 19 October 2022; Accepted: 7 December 2022)

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครู ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purpose of this research study were to 1) study the needs , problem, obstacles and guidelines for developing teachers by using the process of Professional Learning Community in Secondary Schools Supervisory District 18 2) Developing a model for developing teachers by using the process of Professional Learning Community 3) Assess a model for developing teachers by using the process of Professional Learning Community has 3 steps as follows: 1) Study the needs, problem and guidelines for developing teachers by using the process of Professional Learning Community. By studying papers and research to create a conceptual framework for developing teachers by using the process of Professional Learning Community. Asked about the needs and problems of the administrators and teachers of secondary schools in Secondary Schools Supervisory District 18. The number of 450 people from 120 schools and interviewed about the guidelines by using the process of Professional Learning Community from administrators and teachers of Educational institutions that have received royal awards of 3 schools. The data were analyzed by content analysis, frequency, percentage, mean and standard deviation. 2) Developing a model for developing teachers by using the process of Professional Learning Community by the researcher used the data from Step 1 to draft model of developing teachers by using the process of Professional Learning Community in Secondary Schools Supervisory District 18 and check the correctness and appropriateness of the form. with a seminar based on experts and apply recommendations to improve the developed model to be correct and appropriate according to the consensus of experts 3) Assess a model for developing teachers by using the process of Professional Learning Community with the Verification Model by using 48 stakeholders provided their opinions and assessed the usefulness and feasibility of the model. including making policy recommendations and practical recommendations. The results of the study found that model of developing teachers by using the process of Professional Learning Community in Secondary Schools Supervisory District 18 together with 1) Model name 2) Objectives 3) Principles 4) Community process of professional learning is creating a common vision, building shared leadership, exchanging knowledge, beliefs and values, learning and professional development and 5) supporting conditions. which the model developed are accurate, appropriate, useful and feasible, and pass all assessment criteria.

Keywords: Model of developing teachers, Professional learning community, Secondary school

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน ทั้งนี้ เพราะความสามารถและศักยภาพของคนจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญ ประเทศใดที่พลเมืองมีการศึกษาดีย่อมได้เปรียบในการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมก็ตาม ดังจะเห็นได้ชัดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 ได้มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ หล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดีมีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม พัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2565) ซึ่งทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะมุ่งเน้นให้คนลดการเรียนรู้ทางด้านวิชาการลง แต่ไปเพิ่มการพัฒนาทักษะต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งด้านทักษะในการใช้ชีวิต ทักษะการคิด และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (ICT) สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันที่นานาประเทศทั่วโลก ต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ทั้งด้านความร่วมมือและการแข่งขันด้านคุณภาพของสินค้าและบริการ เพื่อความอยู่รอดและผลประโยชน์ของประเทศ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้โดยบุคลากรครูในสถานศึกษาที่ต้องพัฒนาให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี, 2556)

จากผลงานวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีโอกาสได้เรียนกับครูที่สอนเก่งจะมีพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากกว่านักเรียนที่เรียนกับครูที่สอนไม่เก่งถึง 3 เท่า การพัฒนาคุณภาพครูจึงเป็นนโยบายสำคัญด้านการศึกษาของรัฐบาลทุกยุคสมัยที่ผ่านมา แต่ยังไม่พบว่าการพัฒนาครูยังขาดความชัดเจน (วรรณภร ศิริพละ, 2559) จากการศึกษาผลการพัฒนาครู พบว่า ผลการพัฒนาครูยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เช่น ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 - 2561) กล่าวว่า การพัฒนาครูยังขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและขาดความต่อเนื่อง ครูส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง แต่ขาดปัจจัยและระบบการส่งเสริม สนับสนุน จูงใจ ระบบประเมินสมรรถนะครูยังไม่ชัดเจน รูปแบบและวิธีการพัฒนาครูหลายแหล่งยังใช้วิธีเดิม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) สอดคล้องกับข้อมูลของคณะกรรมการการศึกษาฯ (2552) ที่ได้เสนอปัญหาในด้านการพัฒนาครูว่า ขาดระบบการพัฒนาครูที่ดี ครูยังไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอ จึงไม่ทราบแนวโน้มใหม่ทางวิชาการ การวิจัยเชิงนวัตกรรม และแนวปฏิบัติด้านการเรียนการสอนประกอบกับมีหลายหน่วยงานดำเนินการ ทำให้การพัฒนาไม่เป็นเอกภาพในด้านนโยบาย แผน และมาตรฐานที่ชัดเจน การพัฒนาเกิดความซ้ำซ้อนไม่เป็นระบบไม่ต่อเนื่องและขาดประสิทธิภาพ ไม่ตรงกับความต้องการของครูทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูตามแนวปฏิรูปได้ หลักสูตรการอบรมที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นการแยกกันอบรมทีละส่วนไม่เป็นองค์รวมโดยวิทยากรต่างหน่วยงาน อีกทั้งรูปแบบการอบรมเน้นการบรรยายทางทฤษฎีมากกว่าการฝึกปฏิบัติ วิทยากรขาดประสบการณ์ตรงในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้การฝึกอบรมครูไม่ได้ผลเท่าที่ควร นอกจากนี้หลังการอบรมแล้วไม่มีการติดตามผลการนิเทศเพื่อให้คำปรึกษา และแนะนำเมื่อครูมีปัญหา (พิสิษฐ์ แก้ววรรณ, 2557)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) วลีนี้มีการเริ่มใช้ตั้งแต่คริสต์ทศวรรษที่ 1990 จากหนังสือชื่อ The Fifth Discipline ของ Peter Senge (1990) ได้ทำให้แนวคิดที่ได้รับการยอมรับโดย Donald Schon ต่อมา Charles B. Myers และ Lynn K. Myers โดยได้มีนักวิชาการได้นำแนวคิดนี้ไปใช้อีกหลายท่าน ได้แก่ Charles B. Myers and Lynn K. Myers, Shirley M. Hord, Richard DuFour and Robert E. Eaker และนับจากนั้นเป็นต้นมาเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับ PLC ก็ได้รับการตีพิมพ์เป็นจำนวนมาก องค์กรการเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มครูที่มาร่วมตัวกันเพื่อทำงาน

ร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน และตรวจสอบ สะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม โดยมีการดำเนินการอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้ 1) มีเป้าหมายร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ / การพัฒนาผู้เรียน ให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 2) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากหน่วยงาน / สถานการณ์จริงของชั้นเรียน 3) ทุกฝ่ายเกี่ยวข้องร่วมเรียนรู้และรวมพลัง / หนุนเสริมให้เกิดการสร้างเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมาย 4) มีการวิพากษ์ สะท้อนผลการพัฒนาผู้เรียน และ 5) มีการสร้าง HOPE ให้ทีมงาน อันประกอบด้วย (1) honesty & humanity เป็นการยึดข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นและให้การเคารพกันอย่างจริงจัง (2) Option & Openness เป็นการเลือกสรรสิ่งที่ดีที่สุดให้ผู้เรียนและพร้อมเปิดเผย / เปิดใจเรียนรู้จากผู้อื่น (3) Patience & Persistence เป็นการพัฒนาความอดทนและความมุ่งมั่นทุ่มเทพยายามจนเกิดผลชัดเจน (4) Efficacy & Enthusiasm เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในผลของวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนว่าจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ และกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ (เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2558)

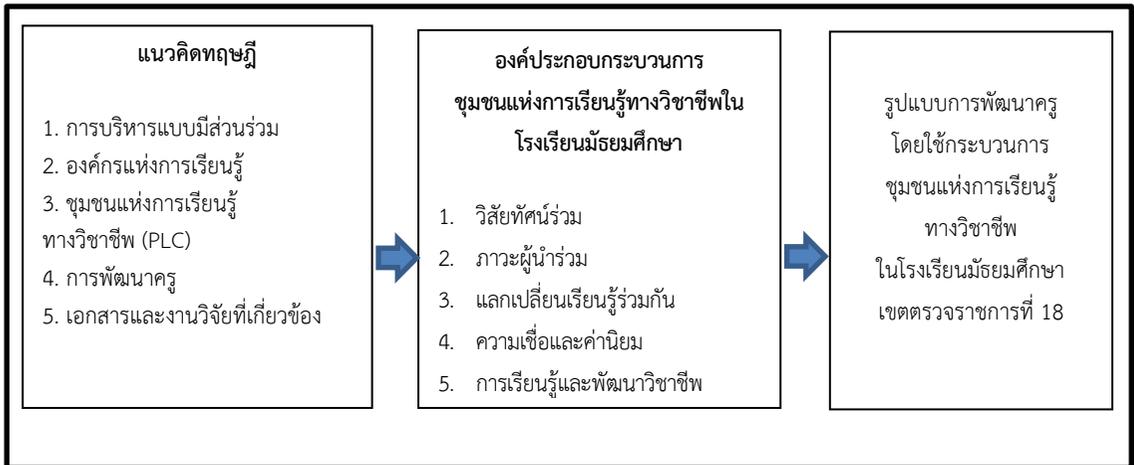
วิธีการที่สำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้นใช้ในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน โดยการสร้างบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยให้ครูไม่โดดเดี่ยวและมีเครือข่ายในการทำงาน โดยสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องเกิดจากครูที่มีจิตใจมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รู้จักเสียสละ แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ให้เพื่อนครูยอมรับในความรู้ความสามารถและจุดดีของคนอื่น พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงตนเองเมื่อพบสิ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนที่ดีกว่า และจะเป็นแรงส่งเสริมให้การศึกษาไทยก้าวหน้าเรียกว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ด้วยที่มาและปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาและการพัฒนาประเทศ โดยที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน ปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ภารกิจ การดำเนินการแบบที่มาร่วมเรียนรู้ การจัดการความรู้และพัฒนาวิชาชีพ เพื่อเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาความต้องการและปัญหาอุปสรรคการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัด กำแพงเพชร นครสวรรค์ พิจิตร และอุทัยธานี ประจำปีการศึกษา 2564 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 450 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดให้เขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน เป็นชั้นในการสุ่ม รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ปีการศึกษา 2564

จังหวัด	ขนาดโรงเรียน	จำนวน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
			ผอ.	ครู	รวม	ผอ.	ครู	รวม
กำแพงเพชร	เล็ก	0	0	0	0	0	0	0
	กลาง	16	16	382	398	12	29	41
	ใหญ่	12	12	623	635	9	47	56
	ใหญ่พิเศษ	4	4	397	401	3	30	33
นครสวรรค์	เล็ก	2	2	24	26	2	2	4
	กลาง	21	21	443	464	16	34	50

จังหวัด	ขนาดโรงเรียน	จำนวน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
			ผอ.	ครู	รวม	ผอ.	ครู	รวม
พิจิตร	ใหญ่	6	6	315	321	5	24	29
	ใหญ่พิเศษ	8	8	930	938	6	70	76
	เล็ก	2	2	24	26	2	2	4
	กลาง	22	22	404	426	17	31	48
	ใหญ่	3	3	161	164	2	12	14
อุทัยธานี	ใหญ่พิเศษ	3	3	333	336	2	25	27
	เล็ก	1	1	11	12	1	1	2
	กลาง	15	15	283	298	12	21	33
	ใหญ่	2	2	81	83	2	6	8
	ใหญ่พิเศษ	3	3	300	303	2	23	25
รวม		120	120	4,711	4,831	93	357	450

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความต้องการและปัญหาอุปสรรคการพัฒนาครูในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า และคำถามปลายเปิด และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม ว่าสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหาที่กำหนดหรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ แล้วนำผลมาพิจารณาคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) นำแบบสอบถามที่ได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสุโขทัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ได้สัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.92

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา แหล่งข้อมูลคือโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตภาคเหนือที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทานระดับมัธยมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ดังนี้

3.1 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ และครูที่รับผิดชอบ

3.2 การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งประกอบด้วย แผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สารสนเทศของสถานศึกษา

3.3 ระยะเวลาการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 ผอ.วรวรรณ วัฒนศิริ โรงเรียนโกสัมพีนวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร เมื่อวันที่ 10 กันยายน

3.3.2 ผอ.ดร.ธาราทิพย์ วงศ์บรรณระ โรงเรียนเชียงดาววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2564

3.3.3 ผอ.เลิศชาย รัตนะ โรงเรียนพิริยาลัย จังหวัดแพร่ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2564

3.4 ประสานขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ ตามกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบศึกษาเอกสารและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพความพร้อมและความต้องการในการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา จากผลการสัมภาษณ์ว่าโรงเรียนดังกล่าวว่ามีวิธีการในการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบ ทั้ง 3 โรงเรียน ไปใช้ในการยกย่องรูปแบบการพัฒนาครู

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการ ที่ 18 ประกอบด้วย 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 2.1 การยกย่องรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลความต้องการและปัญหาอุปสรรค และข้อมูลแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา มายกย่องรูปแบบการพัฒนาครูในครั้งนี้

ชั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ด้วยวิธีการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 14 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย ที่เชี่ยวชาญด้านการบริหารและการพัฒนาครู จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารการศึกษา ระดับจังหวัดหรือเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 3 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 4 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้หรือผู้แทน จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ร่างรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 2) ประเด็นการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ และ 3) แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบฯ ตามฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ด้วยเทคนิคการประจุมตรวจสอบยืนยันรูปแบบ (Verification Model) ด้วยการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เป็นผู้ให้ข้อคิดเห็นในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดมสมอง แยกกลุ่มรับฟังความคิดเห็นเป็น 2 กลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปของแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นจึงประชุมร่วมกันทั้งหมด นำเสนอความคิดเห็นเป็นรายกลุ่ม แล้วจึงสรุปความคิดเห็นในภาพรวมทั้งหมด ผู้วิจัยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 48 คน ทำการประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบ รวมถึงจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะ

การปฏิบัติ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) 48 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดละ 4 โรงเรียน ขนาดละ 1 โรงเรียน (ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู รวมทั้งสิ้น 32 คน กลุ่มที่ 2 ผู้สนับสนุนและควบคุมนโยบาย จังหวัดละ 3 คน รวม 12 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหรือผู้แทน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบงานพัฒนาบุคลากร ศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติหน้าที่ในด้านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) รูปแบบการพัฒนาคู่มือในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 2) ประเด็นการตรวจสอบยืนยัน และ 3) แบบประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาคู่มือในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 รวมถึงจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะการปฏิบัติวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการ ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18

1.1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำมากำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ได้จำนวน 5 ด้าน คือ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ภาวะผู้นำร่วม 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4) ความเชื่อและค่านิยม และ 5) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

1.2 ผลการศึกษาความต้องการและปัญหาอุปสรรคการพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 โดยรวมมีความต้องการพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามกรอบแนวคิดการพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ปรากฏว่าทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ด้านภาวะผู้นำร่วม ด้านวิสัยทัศน์ร่วม และด้านความเชื่อและค่านิยม ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการการพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 โดยภาพรวม

กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.44	0.63	มาก
2. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.45	0.60	มาก
3. ด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.46	0.62	มาก
4. ด้านความเชื่อและค่านิยม	4.44	0.62	มาก
5. ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	4.49	0.59	มาก
เฉลี่ยรวม	4.46	0.61	มาก

จากตาราง 2 พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 โดยภาพรวมมีความต้องการในการพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาแยกตามกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะเห็นว่าทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา คือ ด้านแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.46$) ด้านภาวะ

ผู้นำร่วม ($\bar{X} = 4.45$) และด้านวิสัยทัศน์ร่วมกับด้านความเชื่อและค่านิยม ($\bar{X} = 4.44$ เท่ากัน) โดยที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 18 มีความต้องการในการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 จากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทาน ระดับมัธยมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563 ในเขตภาคเหนือ จำนวน 3 แห่ง แบ่งตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตามกรอบแนวคิดกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้ง 5 ด้าน คือ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ภาวะผู้นำร่วม 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4) ความเชื่อและค่านิยม และ 5) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยโรงเรียนมีการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากร ปรับโครงสร้างการบริหาร จัดสรรเวลาให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ประกอบด้วย

1) ชื่อรูปแบบ รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 คงเดิม

2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18

3) หลักการ โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม

4) กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย (1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (2) การสร้างภาวะผู้นำร่วม (3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (4) ความเชื่อและค่านิยม (5) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

5) เจเนอราลิสต์ ด้านกายภาพและด้านสมรรถนะของบุคคล

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 มีความถูกต้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์ประเมินทุกข้อรายการโดยข้อมูลจากแบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2553: 99 - 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

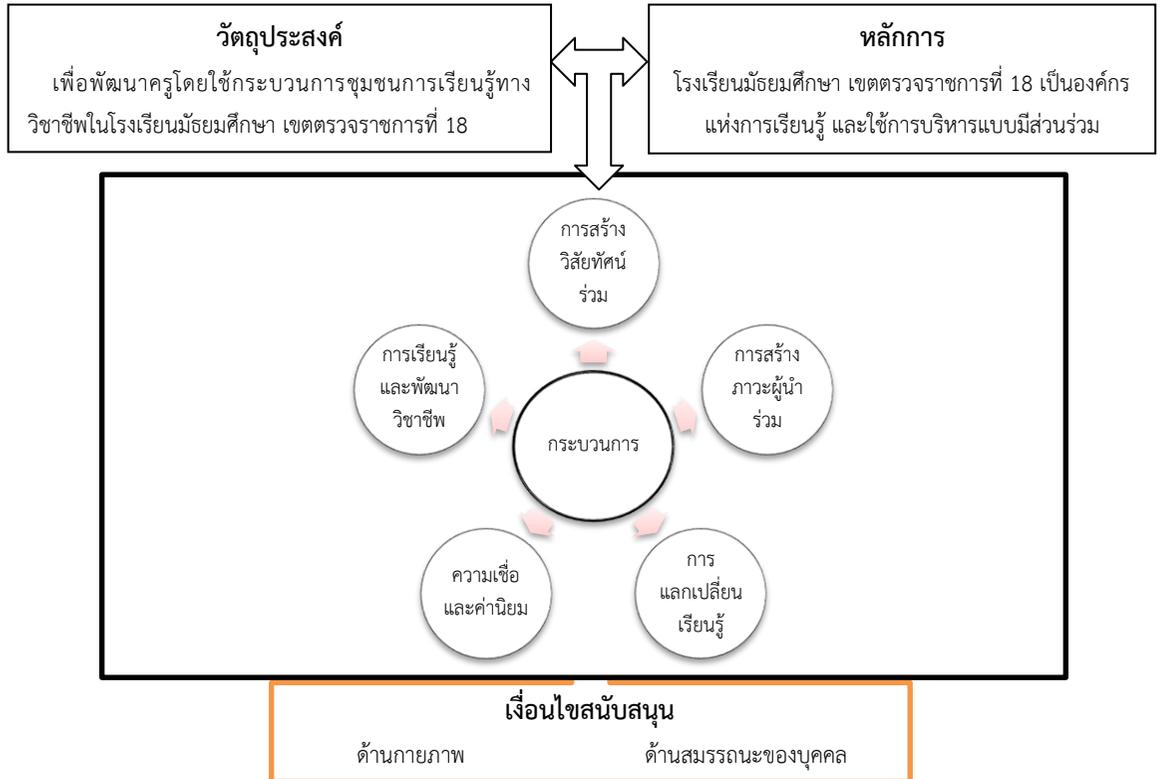
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินความถูกต้อง ความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 พิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านการประเมิน

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 พบว่า มีความเป็นประโยชน์ และเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมินทุกข้อรายการ โดยได้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ดังภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบการการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 (ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ)

รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 มีระบบการขับเคลื่อน ดังนี้

- วัตถุประสงค์** เพื่อพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18
- หลักการ** โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม
- เงื่อนไขสนับสนุน**

- ด้านกายภาพ** ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนกับชุมชน ขนาดของชั้นเรียน โครงสร้างการสื่อสาร การมอบพลังอำนาจด้านกายภาพขององค์กร ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก (Facility Exterior) และสภาพแวดล้อมภายใน (Facility Interior) เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน การมอบพลังอำนาจแก่ครู และความมั่นคงทางวิชาชีพ

2. ด้านสมรรถนะของบุคคล ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ เช่น ทักษะคิด บุคลิกภาพ การเอื้ออาทร มีคุณธรรมและเป็นกัลยาณมิตรในทางวิชาการ ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้จะเป็นตัวการที่จะช่วย สนับสนุนกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

4. กระบวนการ กระบวนการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้

4.1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม หมายถึง การมองเห็นภาพเป้าหมาย ทิศทาง เส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้น จริง เป็นเสมือนเข็มทิศในการขับเคลื่อน PLC ที่มีทิศทางร่วมกัน โดยมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน

4.2 การสร้างภาวะผู้นำร่วม หมายถึง การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของแต่ละคน ทั้งสมาชิก และผู้นำโดยตำแหน่งเมื่อใดที่บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านวิชาชีพและชีวิตจนเกิดพลังการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อ ความสุขในวิชาชีพของตนเองและผู้อื่น ภาวะผู้นำร่วมจะเกิดผลต่อความเป็น PLC

4.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การร่วมการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะการทำงานร่วมกัน แบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปด้วยกัน สร้างคุณค่าเป้าหมาย และพันธกิจร่วมกัน ร่วมกันด้วยใจ จนเกิดเจตจำนงในการ ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน

4.4 ความเชื่อและค่านิยม หมายถึง การทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ ร่วมกัน ขยายไปสู่ประเด็นความเป็นองค์กร (Organization) ความเสมอภาค (Equity) และความเป็นธรรม (Justice) จะกลายเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการทบทวนประเด็นพื้นฐานสำคัญของการสอนซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นชุมชนใน ภาพรวมทั้งหมดของครู ซึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหลักความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมของชุมชนในโรงเรียน และ พัฒนาต่อยอดในลำดับถัดไป

4.5 การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง การสร้างความรัก ความศรัทธาในวิชาชีพ มีการทำงานเป็น ทีม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดย การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ วิธีการสื่อสาร เพื่อให้ครูสะท้อนจุดแข็งและจุดอ่อนของเพื่อนครูได้อย่างสร้างสรรค์ในการ สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การดำเนินการดังกล่าว จะส่งผลให้ครูมีวิถีการเรียนรู้บนฐานการปฏิบัติในงานจริง ได้รับการพัฒนาตาม ความต้องการและภาระงานที่รับผิดชอบ ผู้มีความรู้ความสามารถและมีสมรรถนะในการจัดการบริหารชั้นเรียนและ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ เกิดวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันภายในโรงเรียน อันจะส่งผลให้ ผู้เรียนได้พัฒนาองค์ความรู้ได้เต็มศักยภาพและมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร และสอดคล้องกับคุณลักษณะ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ได้ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจ ราชการที่ 18 ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) หลักการ 4) กระบวนการ และ 5) เงื่อนไขสนับสนุน ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบรูปแบบด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม จากผู้ทรงคุณวุฒิ และด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเสีย ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนารูปแบบ มีองค์ประกอบมาจากแนวคิดทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง หลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์กรแห่งการเรียนรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการ พัฒนาครู รวมถึงมีการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนารูปแบบ วิธีดำเนินการของการพัฒนารูปแบบ และแนวทาง

การประเมินของการพัฒนาไว้อย่างสมบูรณ์ และสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสหรัฐ เต็มวงษ์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน พบว่า ระดับของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ชุมชนวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีวิสัยทัศน์ การเรียนรู้ร่วมกัน และการประยุกต์ใช้ความรู้และการเน้นการเรียนรู้และผลลัพธ์ และในระดับมาก คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การรับรู้ความสามารถของครู และบรรยากาศโรงเรียนแบบเปิด และสอดคล้องกับนันทน์ภัส ชัยสงคราม (2561) ได้ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพทางการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การตรวจสอบรูปแบบการเป็นชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับยุทธชัย จริตน์อม (2564) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า รูปแบบการบริหารเพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. การพัฒนารูปแบบและการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 พบว่า กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 ด้าน 73 ประเด็น ดังนี้ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 18 ประเด็น 2) การสร้างภาวะผู้นำร่วม 18 ประเด็น 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 10 ประเด็น 4) ความเชื่อและค่านิยม 15 ประเด็น และ 5) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ 12 ประเด็น ทั้งนี้ เพราะการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 18 ให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่เหมาะสม ดังนี้

2.1 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู มุ่งเน้นไปที่การนำองค์กรของผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี ปรัชญาของหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้ในสถานศึกษาและเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ ทั้งด้านวิชาชีพครูและคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน สอดคล้องกับกัมมัสร์ อาแอด (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ขอบข่ายของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบไปด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ด้านการจัดการเรียนรู้ร่วมกันและด้านการร่วมแบ่งปันวิธีการปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ Ullman (2009) ที่กล่าวว่า วิธีการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ความร่วมมือจากผู้มีส่วนร่วมทางการสอน การสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ การจัดให้มีเวลาเพียงพอให้แก่ครู และในประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียน ควรกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกับครูในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้มีทิศทางและเป้าหมายเดียวกันในการดำเนินการจัดทำแผนงานการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา และควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น โดยกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อให้มีทิศทางและเป้าหมายเดียวกันในการดำเนินการ และผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) สู่สถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวถึงเงื่อนไขด้านการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การว่ามีวัฒนธรรมองค์การแบบเดิมหลายประการที่ควรได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมต่อการเป็นชุมชนแห่งวิชาชีพในโรงเรียน โดยต้องได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้นำ

2.2 การสร้างภาวะผู้นำร่วม การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการสร้างภาวะผู้นำร่วม โดยการกระจายภาวะผู้นำสู่บุคลากรและทีมงาน ด้วยการส่งเสริมครูแกนนำให้มีบทบาทเป็นผู้นำทีม และสร้างแรงบันดาลใจให้ครูทุกคนเกิดภาวะผู้นำในตนเองในการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าความเป็นผู้นำมีความสำคัญต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมการกระจายภาวะผู้นำไปสู่ครูแกนนำให้เป็นผู้นำทีม และกระจายภาวะผู้นำไปสู่ครูผู้สอนให้มีอำนาจทางวิชาชีพอย่างเต็มที่ ซึ่งธรรมชาติของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะมีความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในตัว หากได้รับแรงส่งเสริมและยอมรับในศักยภาพของแต่ละบุคคล จะทำให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีพลังและเกิดความเป็นผู้นำในตนเองในการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวาสนา ทองทวีเกียรติ (2560) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านบรรยากาศองค์การ และวัฒนธรรมองค์การ และการศึกษาวิจัยของศรสวรรค์ เพชรมี (2558) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดตาก พบว่า องค์ประกอบของขอบข่ายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ ด้านเป็นผู้นำร่วมกัน ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม

2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันโดยมุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข สุขทั้งการทำงานและการอยู่ร่วมกันที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเป็นวิถีแห่งอิสรภาพ และเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึกปลอดภัยหรือปลอดภัยใช้อำนาจกดดัน บนพื้นฐานความไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน มีจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทรเป็นพลังเชิงคุณธรรม คุณงามความดีที่สมาชิกร่วมกันทำงานแบบอุทิศตนเพื่อวิชาชีพ โดยมีเจตคติเชิงบวกต่อการศึกษาศึกษาและผู้เรียน สอดคล้องกับสมภาพ มณีอ่อน (2560) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือให้ครูเป็นผู้ลงมือกระทำ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่วงการศึกษา ไม่ใช่ปล่อยให้ครูเป็นผู้ถูกระท ายอยู่เรื่อยไปหรือเป็นเครื่องมือในการปลดปล่อยครูออกจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจสู่ความสัมพันธ์ในแนวราบ โดยครูร่วมกันสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับวงการการศึกษาเป็นการรวมตัวกันของครูเพื่อทำงานอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ การนำประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ และนวัตกรรมที่ใช้อย่างสร้างสรรค์ที่ตนเองปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนแบ่งปันหรือยกระดับความรู้ในการทำหน้าที่ของครูจากประสบการณ์โดยตรง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นเครื่องมือสำหรับการรวมกันเป็นชุมชน ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับ “ปฏิรูป” การเรียนรู้เป็นการปฏิรูปที่ “เกิดจากภายใน” คือ ครู ร่วมกันดำเนินการ (Bottom Up) เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินคู่ขนาน และเสริมแรงกันทั้งจากภายในและภายนอก กลยุทธ์การนำกระบวนการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาใช้ให้ประสบผลสำเร็จ

2.4 ความเชื่อและค่านิยม ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา พัฒนามาจากกลุ่มที่ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และพันธกิจร่วมกันรวมกันด้วยใจ จนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ของทีมและการเรียนรู้ของครู บนพื้นฐานงานที่มีลักษณะต้องมีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ความเข้าใจร่วมกัน ข้อตกลงร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน แนวปฏิบัติร่วมกัน การประเมินผลร่วมกัน และการรับผิดชอบร่วมกัน จากสถานการณ์ที่งานจริงถือเป็นโจทย์ร่วม ให้เห็นและรู้เหตุปัจจัย กลไกในการทำงานซึ่งกันและกัน แบบลวงจากตัวตนให้มากที่สุด (DuFour, 2006) จนเห็นและรู้ความสามารถของแต่ละคนร่วมกัน เห็นและรับรู้ถึงความรู้สึก

ร่วมกันในการทำงานจนเกิดพลังในการร่วมเรียนรู้ ร่วมพัฒนานานพื้นฐานของพันธะร่วมกันที่เน้นความสมัครใจ และการสื่อสารที่มีคุณภาพบนพื้นฐานการรับฟังและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน ขยายไปสู่ประเด็นความเป็นองค์กร (Organization) ความเสมอภาค (Equity) และความเป็นธรรม (Justice) จะกลายเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการทบทวนประเด็นพื้นฐานสำคัญของการสอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเป็นชุมชนในภาพรวมทั้งหมดของครู ซึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหลักความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมของชุมชนในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของมินตรา ลายสนธิเสรีกุล และปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2557) ที่พบว่า สภาพอันพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน การรวบรวมความคิดสร้างสรรค์ การกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม การจัดสถานที่เอื้ออำนวยและการแบ่งปันบทเรียนส่วนบุคคล ความเชื่อและค่านิยมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษา

2.5 การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้น มีหัวใจสำคัญคือการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุขของทีมเรียนรู้ เป็นบรรยากาศที่เปิดพื้นที่การเรียนรู้แบบนำตนเองของครู เพื่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ประเด็นการดำเนินงานของการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพที่ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันมากที่สุดคือการอบรมพัฒนาครูในด้านเทคนิคการสังเกตการสอนครูคนอื่น การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ วิธีการสื่อสารเพื่อให้ครูสามารถสะท้อนจุดแข็งจุดอ่อนของเพื่อนครูได้อย่างสร้างสรรค์ และในระดับมาก คือ ต้องจัดตารางสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน โดยจัดให้ครูที่เป็นคู่หรือกลุ่มเดียวกันมีเวลาว่างตรงกันเพื่อสามารถแลกเปลี่ยนการสังเกตการสอนซึ่งกันและกันได้ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น สนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน จากผลของการพัฒนาร่วมกันจากกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนานตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Verbiest et al. (2005) เรื่อง การเรียนรู้แบบร่วมมือในโรงเรียน : การสร้างความสามารถในการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือในโรงเรียนสามารถกระทำได้โดยกิจกรรมการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทางวิชาชีพ โดยผู้นำของโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุสราร สุวรรณวงศ์ (2558) ที่พบว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลยุทธ์การปฏิรูปการบริหารบุคลากรสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ กลยุทธ์สร้างวัฒนธรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ กลยุทธ์การจัดการความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และกลยุทธ์กระจายความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ระดับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนา กำหนดการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่ชัดเจน เน้นอนและใช้เวลาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เห็นผลการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นวัฒนธรรมในการทำงาน ป้องกันความสับสนและไม่จริงจังในการดำเนินการของครู

2. ไม่ควรนำภาระงานจากหน่วยงานอื่น ๆ มาให้นำไปปฏิบัติมากเกินไป เนื่องจากจะทำให้ครูมีเวลาน้อยและไม่เพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้าในการพัฒนานักเรียนอย่างเต็มที่ รวมทั้งการแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างอิสระในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

ระดับปฏิบัติในระดับโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียน ควรเป็นผู้นำในระยะเริ่มต้นของการนำองค์กรเพื่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน และต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างถูกต้อง เพื่อสามารถบริหารจัดการให้ครูมีวิสัยทัศน์ร่วมกันทั้งโรงเรียน และเสริมสร้างภาวะผู้นำร่วมกับครู ซึ่งเป็นการนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนเกิดความเชื่อและค่านิยมการปฏิบัติงาน นำไปสู่การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ จะส่งผลให้ครูมีวิธีการเรียนรู้บนฐานการปฏิบัติในงานจริง ได้รับการพัฒนาตามความต้องการและภาระงานที่รับผิดชอบ เกิดวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันภายในโรงเรียน

2. ควรสร้างความตระหนักและแรงบันดาลใจ “การระเบิดจากข้างใน” กับครูและบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลายก่อนการดำเนินการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. ควรส่งเสริมให้ครูทุกคนเกิดภาวะผู้นำในตนเองในการขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยส่งเสริมให้ครูมีอิสระและเป็นผู้ดำเนินการเลือกแนวทางหรือวิธีการในการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน มีความมั่นใจต่อการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ท้นต่อการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

4. ควรให้ครูมีอิสระในการเลือกเข้ากลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาของตนเอง เพื่อพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

5. ควรส่งเสริมให้ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งโรงเรียน อย่างน้อยในปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อแสดงผลงานและถ่ายทอดนำเสนอประสบการณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

6. ควรสร้างขวัญกำลังใจ เมื่อประสบความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน เช่น รางวัลพิจารณาความดี ความชอบ ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ และให้กำลังใจ เสริมแรงให้ทำงานต่อไปในกลุ่มที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ

7. ควรกำกับติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ไม่ล้มเลิกกลางทาง และเกิดความยั่งยืนจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรการเรียนรู้ของโรงเรียนในที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยนำรูปแบบไปทดลองใช้ในสภาพจริง พร้อมทั้งประเมินผลการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริง

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบเจาะลึกเป็นรายด้าน เพื่อจะได้มีแนวทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป

2. ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน

4. ควรศึกษาวิจัยการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาในขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

เอกสารอ้างอิง

กัมมัสห์ อาแด. (2561). การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือร่วมพลัง ในโรงเรียนประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- คณะกรรมการการศึกษาวุฒิสภา. (2552). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง*. กรุงเทพฯ: เลขาธิการวุฒิสภา.
- นันทน์ภัส ชัยสงคราม. (2561). *การเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บุญฤทธิ ปิยะศรี. (2556). *รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิสิษฐ์ แก้ววรรณะ. (2557). *การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- มินตรา ปลายสนิทเสรีกุล, และปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2557). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(3), 392 - 406.
- ยุทธชัย จิตรนอม. (2564). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เรวณี ชัยเขารัตน์. (2558). *กระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ : การวิจัยกรณีศึกษา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณภร ศิริพละ. (2559). *รูปแบบการพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม.
- วาสนา ทองทวีงยศ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศรสวรรค์ เพชรมี. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดตาก (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมาพร ณีอ่อน. (2560). กลยุทธ์การนำกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปใช้ในโรงเรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15(1), 30-31.
- สหรัฐ เต็มวงษ์, สุชาติบางพิเศษ, และกิตติศักดิ์ เสนานุช. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. ใน *The National and International Graduate Research Conference, HMP(21)* (น. 1244-1254). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561)*. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อนุสร สวรรณวงศ์. (2559). คุณลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทการศึกษาไทย. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 8(1), 163 - 175.
- DuFour, R., & Eaker, R. (2006). *Learning by Doing A Handbook for Professional Learning Communities at work : Bloomington, IN : Solution. Education Service.*

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.

Senge, Peter M. (1990). *The fifth discipline: the art and practice of the learning organization* (Revised ed.). New York : Currency/Doubleday.

Ullman, E. (2009). *How to create a professional learning community*. Retrieved January, 3, 2017. Accessed December 23, 2021 . Available from <https://www.edutopia.org/professional-learning-communities-collaboration-how-to>

Verbiest, E., Ansems, A., Bakx, A., Grootswagers, I., Heijmen-Versteegen, T., Jongen, T., ... & Teurlings, C. (2005). Collective learning in schools described: Building collective learning capacity. *REICE - Revista Electrónica Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación*, 3(1), 17 - 38.